

Бекитилди.

Мектеп директору

Джусупова Н.С.

Мугалимдин статусу жонундо

ЖОБОЛОР

1-статья. Мугалимдин статусунун мазмуну

Педагогдук иштин шарттары жана мүнөзү мугалимдин статусунун мазмунун аныктайт, ал мугалимдин укуктарын, милдеттерин жана жоопкерчилигин ошондой эле аларды ишке ашыруунун кепилдиктерин камтыйт.

Мугалим Кыргыз Республикасынын Конституциясындагы белгиленген бардык укуктардан жана эркиндиктерден пайдаланат.

2-статья. Мугалимдик статуска ээ болгондор

Кыргыз Республикасынын жана башка ар кандай өлкөнүн зарыл болгон педагогикалык билимге жана тиешелүү квалификацияга ээ болгон, ар түрдүү типтеги жана менчиктин турундөгү жалпы орто, мектепке чейинки жана мектептен тышкары билим берүү мекемелеринде иштеген жарандары мугалимдик статуска ээ.

Педагогикалык билими жана квалификациясы жокторго квалификацияны жогорлатуучу тийиштүү кайра даярдыктан жана аттестациядан өткөндөн кийин мектептердин, мектепке чейинки жана мектептен тышкары билим берүү мекемелеринин педагогикалык кеңешинин чечими боюнча педагогдук иш жүргүзүү укугу берилет.

Квалификациясынын жетишсиздигине жана окуу тарбия ишинин принциптерине сыйбаган адепсиз аракеттерине байланыштуу мугалимди статусунан ажыратуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт.

3-статья. Мугалимдин статусу жөнүндө мыйзамдар

Кыргыз Республикасынын мугалимдин статусу жөнүндө мыйзамдары Кыргыз Республикасынын Конституциясынын, Кыргыз Республикасынын “Билим берүү жөнүндө” Мыйзамынын жоболоруна негизделет жана ушул Мыйзамдан жана мугалимдин укуктарын. Милдеттерин жана жоопкерчилигин аныктаган Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актларынан турат.

4-статья. Мугалимдин педагогдук ишинин принциптери

Мугалимдин ишинин негизги принциптери.

- Окуучуну окутууга, тарбиялоого, өнүктүрүүгө жекече багытталган мамиле
- Окуучунун укуктарын жана эркиндиктерин, улуттук-маданий каада-салттарга урмат көрсөтүүнү камсыз кылган окутуунун жана тарбиялоонун гумандуулук мүнөзү;
- Жалпы адамзатка таандык моралдык принциптерди жана адеп-ахлактык дөөлөттөрдү жактоо;
- Окуучуларга алардын жынысы, этникалык теги, тили, диний ынанымы боюнча түздөн-түз же жекече же коомдук мүнөздөгү кандайдыр бир башка шарттар жана жагдайлар боюнча түздөн-түз тымызын жана (же) кыйыр басмырлоого, укуктарын чектөөгө жана артыкчылык берүүгө жол берөө;
- Окуучуларды мекенди сүйүү, жогорку жарандуулук, эл достугунун духунда тарбиялоо;
- Билим берүүнүн жолун жолдоочулугу;
- Окутуу жана тарбия берүү принциптеринин биримдиги;

- Илимдин, техниканын жана маданияттын эң соңку жетишкендиктеринин негизинде өз билимин өркүндөтүү;
- Окуучулар жана алардын үй-бүлөлөрү менен тыгыз байланыш;
- Балдар жана жаштар бирикмелери, эмгек жамааттары, ошондой эле Кыргыз республикасынын мыйзамдарында тыюу салынбаган бул ишке таламдаш мамлекеттик жана мамлекеттик эмес уюмдар менен кызматташтык болуп саналат.

2 глава

Мугалимдин укуктары

5-статья. Мугалимдин кесиптик ишиндеги укуктары

Мыйзамда аныкталган зарыл билими жана тийиштүү педагогикалык квалификациясы бар адамдар улутуна, жынысына, тилине, социалдык тегине жана туткан динине карабастан, педагогикалык иш жүргүзүүгө укуктуу.

Мугалим:

- Мамлекеттик билим берүү стандарттына ылайык келген жана билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун борбордук органы бекиткен окуу программаларын, окутуу формаларын жана усулдарын, окуу китептерин жана окуу куралдарын эркин тандап алууга;
- Жаңы автордук программаларды, окуу китептерин жана окуу куралдарын иштеп чыгууга катышууга;
- Новатордук усулдарды жана ыкмаларды түзүүгө жана пайдаланууга, илимий-педагогикалык эксперимент жүргүзүүгө, алдыңкы педагогикалык тажыйрбаны ишке ашырууга;
- Педагогикалык иште новатордук усулдарды жана ыкмаларды түзгөндүгү жана жайылткандыгы үчүн сыйланууга;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте жекече педагогдук иш жүргүзүүгө;
- Категорияны жогорлатуу максатында мөөнөтүнөн мурда аттестацияланууга;
- Белгиленген тартипте беш жылда бир жолудан кем эмес квалификациясын жогорлатып турууга;
- Жашы жетпегендердин укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоого укуктуу;
- Мугалим Кыргыз Республикасынын эмгек кодексинде жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген ченемдерге ылайык өз ишин башка иш менен айкалыштырып иштөө укугунан пайдалана алат;
- Мугалим мектепти башкарууга катышууга укуктуу;
- Мугалимдин кызмат абалынын туруктуулугу ал мектепте билим берүү тутумун уюштуруу толук же жарым жартылай өзгөртүлгөн учурда да кепилдикке алынат.

6-статья. Мугалимдин ар-намысын жана кадыр-баркын коргоо

Кыргыз Республикасынын же башка өлкөнүн жараны катары мугалимдин ар-намысын жана кадыр-баркын коргоо кепилдикке алынат.

Мугалимдин кесиптик ишмердигин инспекциялоо жана контролдоо тутуму анын эркин чыгармачылык демилгесине чектөө киргизбөөгө тийиш. Аттестациянын жүрүшүндө жана башка учурларда мугалимдин ишине баа берүү калыстык менен жүргүзүлүүгө жана мугалимдин өзүнө маалымдалууга тийиш.

Мугалимдин ишин аттестациялоо, инспекциялоо жана контролдоо тартиби билим берүүнүн мамлекеттик башкаруу борбордук органы иштеп чыккан жана бекиткен жоболор менен жөнгө салынат.

Жалпы билим берүүчү мектептердин, мектепке чейинки жана мектептен тышкары билим берүү мекемелеринин мугалимдерин, алардын кесиптик ишине байланышпаган айыл чарба жана башка жумуштарга тартылууга жол берилбейт.

Окуучулардын ата-энелери, өзүнүн мүнөзү боюнча мугалимдин кесиптик милдетине кирген маселелерге жүйөсүз кийлигишүүгө укуксуз.

тейлөө боюнча эксплуатациялык чыгымдарын төлөөдө женилдиктерди же жекече турак жай курулушуна процентсиз ссудаларды бере алат.

10-статья. Саламаттыкты сактоо укугу.

Мугалим саламаттыгын сактоого укуктуу, бул Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык санитардык-гигиеналык эпидемияга каршы, дарылоо-профилактикалык иш-чараларды жүргүзүү менен ишке ашырылат.

Мугалимге жыл сайын мамлекеттик дарылоо-профилактикалык мекемелерде милдетүү турдө амбулаториялык жана медициналык текшерүү жүргүзүлөт.

Мугалим Кыргыз Республикасынын өкмөтү белгилеген женил шартта санаторияларда жана эс алуу үйлөрүндө санаториялык-курорттук дарыланууга, пансионаттарда жана туристик базаларда эс алууга укуктуу.

11-статья. Жер үлүштөрү менен камсыз болуу укугу.

Айыл жеринде жашаган мугалимдер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык дыйкан жана фермер чарбаларынын мүчөлөрү менен бирдей эле жер үлүшүнө, кыймылсыз мүлккө жана башка мүлктөргө ээ болууга укуктуу.

Райондук борборлордо, шаарчаларда, районго жана областка баш ийген шаарларда жашаган жана иштеген мугалимдерге турак үйдү кезексиз куруу жана дача участогун бөлүп берүү укугу берилет.

12-статья. Жогорку кесиптик жана орто кесиптик билим берүү окуу жайларынын педагогикалык факультеттерин бүтүрүүчүлөрдү чыныгы аскер кызматына чакырууну кийинкиге калтыруу укугу

Айыл жерлерине иштөөгө жиберилген жогорку кесиптик билим берүү окуу жайларынын педагогикалык факультеттеринин бүтүрүүчүлөрүнүн айыл жерлериндеги мектептердеги, мектепке чейинки жана мектептен тышкары билим берүү мекемелеринде иштеген эмгектик ишинин бүткүл мезгилинде чыныгы аскер кызматына чакыруу кийинкиге калтырышат.

Мугалимдердин ишинин айрым түрлөрүнө чектөөлөр

Мугалиге:

- Мектепте диний, атеисттик үгүт иштерин жүргүзүүгө;
- Мектепте саясий топторду, партияларды уюштурууга;
- Шовнисттик, улутчул, милитаристтик идеологияларды жайылтууга;
- Окуучуларды иш таштоо кыймылына жана саясий акцияларга тартууга;
- Окуучуларга зордук-зомбулук кылууга тыюу салынат.

Мугалимдин милдеттери жана жоопкерчилиги

15 статья. Мугалимдин милдеттери

Мугалим;

- Окутууну жогорку кесиптик деңгээлде жүргүзүүгө, окуучулардын окуу программасын мамлекеттик билим берүү стандарттынын деңгээлинен кемитпей өздөштүрүүсүн камсыз кылууга;
- Окуу-тарбия ишин ата-энеге, улууларга, Кыргызстандын маданий-тарыхый байлыктарына анын мамлекеттик түзүлүшүнө урмат көрсөтүү духунда жүргүзүүгө, айлана-чөйрөгө сарамжал мамилени тарбиялоого;
- Жалпы адамзатка таандык моралдык принциптерге: ак ниеттүүлүккө, эмгекти сүйүүгө, гуманизмге, патриотизмге, чындыкка, адилеттикке жана башка касиеттерге урмат көрсөтүүнү бекемдөөгө;
- Өзүнүн педагогдук билимин жана устаттыгын тынымсыз өркүндөтүүгө;
- Окуучулардын ар намысын жана кадыр-баркын урматтоого;
- Окуучуларды өз ара түшүнүү, тынчтык, элдердин ортосундагы ынтымак рухунда аң-сезимдүү турмушка даярдоого;
- Окуучулардын жекече чыгармачылык жөндөмүн өнүктүрүүгө көмөк көрсөтүүгө милдетүү

7 статья. Материалдык жактан камсыз болуу укугу

Мугалимдин кызмат акысынын өлчөмүндө аныкталган тартипте жана Кыргыз Республикасынын “Билим берүү жөнүндө” Мыйзамы билимин педагогикалык стажын эске алуу менен аттестациянын жыйынтыгына жараша жана бирдей тарифтик сетканын (БТС) негизинде белгиленет.

Мугалимдин кызмат акысы финансы жылына (12 ай) эсептелет.

Жергиликтүү башкаруу жана өз алдынча башкаруу органдары жергиликтүү бюджеттин эсебинен ар бир категориянын чегинде мугалимдердин кызмат акысына кошумчаларды белгилеши мүмкүн.

Мектептер камкорчулук кеңеши менен макулдашуу боюнча жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык өздүк, демөөрчүлүк каражаттардан мугалимдерге кошумча жана кошуп төлөөнү өз алдынча белгилей алат.

Мугалимдин кызмат акысынын өлчөмү бирдиктүү тарифтик сетканын баштапкы (нөлдүк) өлчөмүнүн өзгөрүшүн эсепке алып, мезгил-мезгили менен кайра каралат.

Мугалимдин стандарттык ченемден (ставкадан) ашкан окуу-тарбия ишине акы төлөнөт.

Класс жетекчилик үчүн мугалимдин айлык акысына кошумча төлөөнүн өлчөмү;

1-4 класстарда эң аз айлык акынын 75 процентин;

5-11 класстарда эң аз айлык акынын 100 процентин түзөт.

Жаш адистердин (кесиптик орто жана кесиптик жогорку педагогикалык окуу жайларын бүткөндөн кийин үч жылга чейинки педагогикалык стажы барлардын) айлык акысына эң аз айлык акынын бир өлчөмүндө, айыл жеринде эки өлчөмүндө, чек ара райондорунда-үч өлчөмүндө кошумча төлөө белгиленет.

Мамлекет мектептердин мугалимдерине жана жетекчилерине республикалык бюджеттен айлык акынын жыл ичинде толук көлөмдө өз убагында төлөп берүүнү камсыз кылат.

Мугалимдердин айлык акысы өз убагында төлөнбөгөн учурда, аны төлөп берүү “Эмгек акыны, пенсияларды, пособиелерди жана башка социалдык төлөмдөрдү өз убагында берүүнү камсыз кылуу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык индексациялоо менен жүргүзүлөт.

Бийик толуу жана алыскы айылдык райондордо иштеген мугалимдерге Кыргыз Республикасынын өкмөтү белгиленген тартипке жеңилдиктер жана айлык акысына кошумча төлөөлөр каралат.

Турак жай аянты менен камсыз кылынбагандарга же турак жай шарттарын жакшыртууга муктаж болгондорго жергиликтүү мамлекеттик администрациялар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан турак жай куруу үчүн жер участкатору берилет.

Мектептерде, мектепке чейинки жана мектептен тышкары билим берүү мекемелеринде иштеген илимдин кандидаттык же докторунун окумуштуулук даражасы бар мугалимдерге Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык кошумча акы белгиленет.

Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралбаган мугалимдин айлыгынан кармап калууларга тыюу салынат.

Мектеп окуучулардын тандоосу боюнча факультативдик сабактарды, курстарды өткөрүүгө, ийримдерди, клубдарды илимий студияларды, спорттук жана башка бирикмелерди уюштурууга, лекцияларга акы төлөп берүүгө каражат бөлүүгө укуктуу.

8 статья. Социалдык жактан камсыз болуу укугу.

Мамлекет мугалимдин анын репродуктивдик функциясына байланышкан эмгектик, турмуш-тиричилик жана социалдык жеңилдик шарттары менен камсыз кылат.

Жергиликтүү башкаруу жана өз алдынча башкаруу органдары жергиликтүү бюджеттин каражаттарынын эсебинен жаш адистерге турак жай аянтын күтүү жана коммуналдык